

Opptappingsplan mot vold og overgrep – rapport pr. 1. juni 2019

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
1.	ALLE	Gjennomgå etablerte strukturer og systemer for å vurdere hvordan disse bedre kan ivareta arbeidet mot vold og overgrep.	Påbegynt	Bufdir har fått i oppdrag i 2018 å gjennomgå direktoratets veiledere, rundskriv og retningslinjer for å sikre at vold og overgrep er godt nok ivarettatt der det er relevant. Dette arbeidet vil pågå i 2019. HOD har startet med å vurdere hvordan det pågående folkehelsearbeidet kan inkludere arbeidet mot vold og overgrep. I tråd med dette er det i 2019 bevilget 3 mill. kroner for å prøve ut modellen for Folkehelseprogrammet i ett fylke. Flere departementer deltar i oppfølgingen av NOU 2017:12 Svikt og svik. KD har gjort endringer i regelverk, bl.a. rammeplanen for barnehagen og rammeplaner for relevante høyere utdanninger, og er i gang med fagfornyelsen for grunnopplæringen, som skal være ferdig i 2020.
2.	ALLE	Sørge for at vold og overgrep tas inn i de relevante underliggende etaters samfunnsoppdrag.	Påbegynt	Arbeidet mot vold og overgrep omtales i tildelingsbrev til relevante direktorater, tildelingsbrev til Fylkesmannen og til ulike relevante kompetansesentre. I tildelingsbrevet til direktoratene for 2019 er det tatt inn en tilnærmet likelydende føring om at direktoratene skal delta i og bidra til samarbeidet på direktoratsnivå om oppfølging av Opptappingsplan mot vold og overgrep. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet koordinerer samarbeidet. I 2019 skal arbeidet med en nasjonal kompetansestrategi mot vold og overgrep særlig prioriteres. Føringer er tatt inn i tildelingsbrevet for Udir, IMDI, Kompetanse Norge, UDI, POD, H-dir, Bufdir. I tildelingsbrevet for Fylkesmannen for 2019 fremgår det blant annet at embetene skal bidra til at kommunene styrker innsatsen mot vold og overgrep mot barn. Embetene skal bidra til å gjøre opptappingsplanen og nye lovbestemmelser i helselovgivningen som berører arbeidet kjent i kommunene. Videre skal de være pådrivere for at kommunene utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Fylkesmannen skal i 2019 særlig bidra til at kommunene tar i bruk de voldsforbyggende verktøyene "Jeg vet" og "SNAKKE". HOD har tatt vold og overgrep inn i samfunnsoppdraget til Folkehelseinstituttet (FHI), og til Helsedirektoratet.
3.	BFD (BVA)	I forbindelse med struktur- og kvalitetsreformen i barnevernet, fremme en lovproposisjon der forventningene til kommunenes forebyggende arbeid klargjøres.	Ferdig	Saken er en vesentlig del av Prop 73 L som omhandler endringer i barnevernloven (barnevernreform). Ble behandlet i Stortinget våren 2017.
4.	KD	Tydeliggjøre rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver når det gjelder arbeidet mot omsorgssvikt, vold og overgrep.	Ferdig	Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft 1. august 2017. Rammeplanen er blitt tydeligere på barnehagens ansvar når det gjelder forebygging og avdekking av vold og overgrep mot barn. Under fagområdet Kropp, bevegelse, mat og helse er det tatt inn at barnehagen skal bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser.
5.	BFD (FOA)	Utrede endringer i krisesenterloven med sikte på å klargjøre kommunenes ansvar for å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt	BFD sikter på å utrede endringer i krisesenterloven i 2020. Departementet har gitt Bufdir i oppdrag å utarbeide en kunnskapsoversikt om krisesentertilbudet innen 1. november 2019. Bufdir har inngått kontrakt med Nordlandsforskning/KUN om et slikt oppdrag. På bakgrunn av en kunnskapsoppsummering og anbefalinger til videreutvikling av tilbudet vil departementet vurdere behov for tiltak.
6.	HOD	Tydeliggjøre i spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og tannhelsetjenesteloven ansvaret de regionale helseforetakene, kommunene og fylkeskommunene, herunder ledelsen, har for å bidra til at vold og seksuelle overgrep blir forebygget, avdekket og avverget ved ytelse av helse- og omsorgstjenester.	Ferdig	Nytt lovverk fra 1.1.-18, jfr Prop.71 L Endringer i helselovgivningen. Tydeliggjør tjenestenes ansvar på systemnivå for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, og legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å ivareta oppgaven. Endringene er gjort i helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven.
7.	JD/Alle	Bidra til at kommuner utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.	Påbegynt	NKVTS har på oppdrag av JD utarbeidet en egen nettressurs/veileder for kommunene i arbeidet med lokale handlingsplaner. RVTSene skal bistå kommunene i arbeidet med handlingsplaner. På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet gjennomfører NKVTS nå et prosjekt om bruken av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, og om hvilken funksjon veilederen for utvikling av slike planer har hatt for kommunene. Prosjektet vil se på kommunenes bruk og nytte av handlingsplaner, og om hvordan de har gått frem for å lage slike planer. NKVTS vil også se på kommuner som ikke har handlingsplan og om hva som eventuelt er grunnen til det, og om hva de ville trenge av input for å utvikle slike planer. Rapport fra prosjektet skal lanseres 24. september 2019.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>Informasjon om hvor mange kommuner som har utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner vil i det videre kunne hentes fra KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) hos SSB. I 2016 ble det utviklet et eget KOSTRA-skjema for årlig innhenting av opplysninger om kommunenes arbeid knyttet til oppfølging av KriSesenterlova. Det nye skjemaet inneholder blant annet spørsmål om kommunen har en politisk vedtatt plan for arbeidet mot vold i nære relasjoner.</p> <p>Helsedirektoratet har i tilskuddsbrev 2019 bedt RVTSene om å videreføre arbeidet med å oppfordre og understøtte kommunene slik at disse utvikler og tar i bruk lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Det blir understreket at samarbeid med NKVTS, Fylkesmann, Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll og andre relevante aktører må vurderes i forbindelse med dette arbeidet. De fem RVTS-ene har alle et fokus på kommunale handlingsplaner i sitt arbeid inn mot kommuner, og støtter kommunene på ulike måter når det gjelder utvikling, implementering og videreutvikling av planene. Arbeid med og fokuset på kommunenes handlingsplaner leder gjerne til videre samarbeid om kompetanseheving i tjenestene. Sentrene ser arbeidet med kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner i sammenheng med andre relevante tiltak sentrene jobber med. Ivaretagelse av et livsløpsperspektiv i de kommunale planene står sentralt.</p>
8.	JD	Vurdere behovet for å utvide bestemmelsen om avvergingsplikt.	Påbegynt	<p>Justis- og beredskapsdepartementet sendte 17. desember 2018 forslag til endringer i avvergingsplikten på høring. I høringsnotatet foreslås avvergingsplikten i straffeloven § 196 utvidet til å omfatte flere lovbrudd. Straffeloven §§ 131 (terrorhandling), 133 (terrorforbund), 240 (alvorlig miljøkriminalitet), 253 (tvangsekteskap), 258 (grov menneskehandel), 262 annet ledd (inngåelse av ekteskap med noen under 16 år) og 284 (kjønnslemlestelse) foreslås føyd til i straffeloven § 196 første ledd. Videre foreslår departementet at avvergingsplikten ikke skal gjelde for overtredelser av straffeloven § 299 når de involverte er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling. I tillegg foreslås en endring i ordlyden i straffeloven § 196 som skal gjøre det klarere at det ikke kreves at alle straffbarhetsvilkår må være oppfylt for at avvergingsplikten skal inntre. Høringsfristen gikk ut 15. april 2019.</p> <p>Et utvalg som har gjennomgått saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (Barnevoldsutvalget) har foreslått gjennomgripende endringer i straffeloven § 196 i utredningen NOU 2017: 12 Svikt og svik. Utredningen har vært på høring.</p> <p>Barnevoldsutvalgets anbefalinger følges nå delvis opp av en enkeltpersonutredning igangsatt av Justis- og beredskapsdepartementet. Utredningen skal i et helhetlig perspektiv ta for seg reglene om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Arbeidet skal resultere i et utkast til en praktisk anlagt og autoritativ veileder, der det skal slås tydelig fast hvordan regelverket om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett skal forstås og praktiseres. Straffeloven § 196 om avvergingsplikt er omfattet av oppdraget. Det følger av mandatet at utredningen skal påpeke funn av unødig komplisert utformet regelverk, og det skal om mulig skisseres forslag til løsninger. Arbeidet er forventet å være avsluttet høsten 2019.</p>
9.	HOD PTA	Sørge for at RVTS-ene i større grad bidrar til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet.	Påbegynt	<p>RVTSene har i 2018 og 2019 fått forsterket oppdrag om samarbeid og samordning av voldsfeltet. I tillegg er RVTS-ene gitt i oppdrag å videreføre arbeidet rettet mot kommunene knyttet til lokale planer og samarbeid mellom tjenester.</p> <p>RVTSene tilbyr stor grad kompetansehevingstiltak på tvers av sektorer, tjenester og faggrupper, med det formål å styrke samarbeidet og samordningen mellom tjenester. Nettverksdannelser og veiledning på tvers er også sentrale elementer i sentrenes bidrag. Arbeid med konsultasjonsteam er en annen måte RVTSene understøtter lokalt samarbeid og samordning på, se rapportering tiltak 10. Alle sentre søker et tett samarbeid med fylkesmennene i egen region. Det varierer hvordan RVTSene opplever at samarbeidet med fylkesmenn fungerer.</p>
10.	ALLE	Bidra til systematisk samarbeid mellom relevante tjenester, for eksempel konsultasjonsteam.	Påbegynt	<p>Buudir har i 2018 fått i oppdrag å evaluere ordningen med tverrfaglig konsultasjonsteam. Oppdraget gjennomføres av Uni Research Rokkansenteret og skal være ferdig juni 2019. HOD viser til RVTS-enes oppdrag om samarbeid mellom tjenester, jf. tiltak 7 og 9. Flere av RVTSene er involvert i regionalt arbeid med konsultasjonsteam. RVTS Vest er involvert i konsultasjonsteam-virksomhet i egen region, og senteret har god erfaring med utvikling og implementering av konsultasjonsteam for barn. RVTS Vest har også mottatt flere henvendelser fra kommuner som ønsker bistand til å utvikle konsultasjonsteam for voksne, og senteret har utviklet en modell for dette. Senteret ønsker å jobbe med pilotering av modellen i 2019. KD og flere departementer har gitt felles oppdrag til underliggende etater om å utarbeide forslag til rutiner for informasjon og varsling mellom offentlige etater i saker om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. En felles tilbakemelding er koordinert av IMDi høsten 2018, og er til vurdering i departementene.</p>
11.	KUD	Prøve ut en modell for håndtering av vold og overgrep mot sårbare voksne TryggEst.	Påbegynt	<p>Pilotering er i gang i 12 kommuner. Følgforskning har startet og kartlagt hvordan kommunene har arbeidet mot vold mot målgruppene de to årene før piloteringen startet. Følgforskningen følger nå utviklingen og erfaringene som gjøres i kommunene. Verktøy som retningslinjer for avdekking og håndtering, risikovurderingsverktøy, handlingskort og lignende, er utarbeidet og under utprøving i pilotkommunene. På seks måneder har pilotkommunene mottatt 108 bekymringsmeldinger som er behandlet i TryggEst.</p>
12.	BFD (BVA) / JD	Styrke samarbeidet mellom politi og barnevern.	Påbegynt	<p>POD og Buudir utarbeider nasjonale retningslinjer for samarbeidet mellom politi og barnevern ved mistanke om vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner. Retningslinjene skal skissere en felles beste praksis ut fra etatenes ulike mandat og oppgaver, og gi ansatte i politiet og de kommunale barneverntjenestene et verktøy som senker terskelen for kontakt og bedrer samarbeidet i slike saker. I tillegg til generelle avklaringer av blant annet ansvarsforhold, taushetsplikt, anmeldelser, inneholder retningslinjene føringer på at samarbeid mellom etatene må etableres på forhånd, at det utarbeides samarbeidsavtaler, og det avholdes samhandlingsmøter lokalt, med et fast etablert kontaktpunkt i politiet. Det legges vekt på at barnehusene også får en sentral rolle, i tillegg til at konsultasjonsteam og andre fagmiljø inkluderes i samarbeidet. Målsettingen er bedre rettsikkerhet for privatpersoner (barn og foreldre). Retningslinjene er forutsatt å foreligge kun i digital form. Utkast til retningslinjer har vært på høring med frist 1. oktober 2018. Det kom inn 85 uttalelser, i hovedsak på områdene brukervennlighet og barns medvirkning. Buudir jobber med å ferdigstille den digitale løsningen.</p>
13.	BFD (FOA)/HOD	Styrke samarbeidet mellom familieverntjenesten og helsestasjonene.	Påbegynt	<p>Det har vært prøvd ut ulike modeller for samarbeid mellom familieverntjenesten og helsestasjoner i syv kommuner. Målet er at økt samarbeid mellom familievernet og helsestasjonene skal bidra til at hjelp gis så tidlig som mulig i barnets og familienes liv. VID vitenskapelige høgskole har på oppdrag fra Buudir evaluert pilotprosjektet (2014-2017): https://www.buudir.no/Global/Styrket_og_tidligere_tilbud_til_smabarnsforeldre.pdf. Buudir har gjennomført en høring på utkast til videre arbeid med spredning av erfaringene basert på de gode resultatene i pilotprosjektet. Det planlegges en Erfaringskonferanse 30.-31. oktober 2019. Buudir har presentert erfaringene i flere internasjonale konferanser.</p> <p>Prosjektets viktigste funn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helsestasjonene har en unik posisjon i hjelpeapparatet. De har kontakt med nær alle familier med spe- og småbarn. Dette gir mulighet for at familievernets spisskompetanse kan settes inn på et tidlig tidspunkt for foreldre som trenger det og som i liten grad ellers oppsøker familievernkontoret. • Det blir lettere for tjenestene å samarbeide når de kjenner til hverandres samfunnsmandat, kunnskap, kompetanse og arbeidsoppgaver. • Foreldrene i prosjektet gir uttrykk for at samtaler med familierapeutene har vært nyttige og gitt dem støtte og redskaper som har styrket parforholdet, som igjen bidrar til at barnet slipper å bli vitne til konflikt og i verste fall vold i nære relasjoner. Buudir jobber med å gjøre erfaringene fra prosjektet kjent i tjenestene. I nasjonale retningslinjer for helsestasjonen, som kom i 2017, fremgår det at helsestasjonen skal vurdere samarbeid med blant annet familievernkontor.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				Regjeringen har i statsråd 15. mai 2018 oppnevnt et utvalg som skal gjennomgå familieverntjenesten. Utvalget avgir sin utredning høsten 2019.
14.	BFD (BVA)	Klargjøre og forenkle bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet.	Ferdig	Regjeringen la 1. september 2017 la frem for Stortinget Prop. 169 L (2016-2017) med forslag om å forenkle og klargjøre dagens regler om opplysningsplikt til barnevernstjenesten.
15.	KD	Vurdere hvordan temaer knyttet til vold kan inkluderes i 0–24-samarbeidet.	Påbegynt	Temaet er lagt inn i strategien for 0–24-samarbeidet i 2017 og er fulgt opp i 2018 og i 2019. De involverte direktoratene i 0–24-samarbeidet skal bidra inn i den tverrsektorielle kompetansestrategien på voldsfeltet som Bufdir har hovedansvaret for.
16.	JD	Videreføre årlig tiltakspakke for å forebygge vold i nære relasjoner.	Påbegynt	Det er avsatt til sammen 7 millioner kroner årlig til gjennomføring av forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. 1,3 million av dette beløpet avsettes årlig til Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (KfK) til arbeidet med vold i nære relasjoner.
17.	HOD FHA	Utarbeide indikatorer for vold og overgrep slik at kommunene kan følge med på utviklingen og iverksette forebyggende tiltak.	Påbegynt	På oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet har Folkehelseinstituttet (FHI), gjennomført en vurdering av tilgjengelige datakilder med tanke på mulige indikatorer for vold og overgrep. FHI vil i samarbeid med SSB starte arbeidet med å klargjøre data slik at disse kan publiseres og gjøres tilgjengelige for kommunene. Oppdrag og midler til dette er gitt i tildelingsbrev til FHI for 2019.
18.	HOD FHA	Avklare hvordan Folkehelseinstituttet kan ivareta temaet vold og overgrep.	Påbegynt	FHI vil i 2019 inkludere et eget kapittel om vold og overgrep i Folkehelse rapporten
19.	HOD PTA	Tydeliggjøre RVTS-enes ansvar for å bistå kommunal sektor i å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt	RVTSene skal jamfør tilskuddsbrevene for 2018 og 2019 bistå kommunal sektor med å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep. Helsedirektoratet har tydeliggjort overfor både RVTSene, fylkesmenn og kommuner endringene i helselovgivningen når det gjelder kommunenes ansvar og hvordan dette skal forstås. RVTSenes arbeid ses i sammenheng med NKVTS sitt arbeid for å identifisere virkningsfulle forebyggende tiltak i arbeid mot vold i nære relasjoner. Forebygging, avdekking og avverging inngår som en naturlig del i en rekke kompetansehevingsprogrammer og -tiltak i regi av RVTSene.
20.	HOD SHA	Sikre at jordmødre ved alle fødeavdelinger informerer foreldre om risikoen ved å riste et spedbarn.	Ikke påbegynt	Stine Sofies Stiftelse har sammen med Norsk Barnelegeforening utarbeidet informasjonsmaterieill til foreldre om forebygging av vold mot spedbarn, og spesielt filleristing. Det er utviklet en foreldrepakke som består av brosjyre og video «Din fantastiske baby» – og som deles ut til foreldre på fødeavdelingen. Norsk sykepleierforbund (NSF) ved gruppen for helsesykepleiere har laget film og materieill som brukes på helsestasjon og ved hjemmebesøk. Det er også utviklet et informasjonsprogram for helsepersonell, bestående av hefte, bruksguide, plakat og selve foreldrepakken. Det er imidlertid ingen systematikk i hvordan informasjonen gis, og om det faktisk blir gjort. Arbeidet med hvordan informasjonen kan forbedres og kvalitetssikres er ikke startet opp. Det har kommet ny internasjonal kunnskap om hva som er mest virkningsfullt for å nå ut med denne type informasjon som bør tas med i vurderingen av videre tiltak.
21.	HOD PTA/SHØ	Revidere forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjeneste med tydeliggjøring av ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep.	Ferdig	Revidert forskrift om helsestasjon og skolehelsetjeneste trådte i kraft 01.11.2018. Vold og overgrep er både tatt inn i forskriftens formålsbestemmelse og i bestemmelsen om tjenestenes innhold.
22.	HOD PTA/SHØ	Styrke satsingen på helsestasjon- og skolehelsetjeneste.	Påbegynt	Tilskuddsordningene Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og Utvikling av skolehelsetjenesten i videregående skoler med store levekårsutfordringer ble i 2018 slått sammen til en ny ordning; Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. For budsjettåret 2019 omfatter tilskuddsordningen 426 mill. kroner, hvorav 40 mill. er øremerket jordmørtjenesten. I 2019 var det 384 søknader på ordningen, fordelt på 294 kommuner. Totalt 288 kommuner har fått sine søknader innvilget helt eller delvis, 6 har fått avslag. Gjennom vedtaksbrevene til kommunene er drøyt 58 mill. øremerket jordmorstillinger, fordelt på 98 kommuner. Data fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal etter hvert fases inn i nytt kommunalt pasient- og brukerregister (KPR).
23.	BFD (FOA)	Utvikle en nasjonal strategi for foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021) ble lagt frem i juni 2018
24.	BFD (FOA)	Styrke tilskudd til kommuner til foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Tilskuddsordningen til foreldrestøttende tiltak er styrket med 7 mill. kroner både i 2017 og 2018 (saldert budsjett). I tillegg kom det 3 mill. kroner i revidert i 2017. I budsjettet for 2019 styrkes tilskuddsordningen med ytterligere 20 mill. kroner. I 2019 er det totalt satt av 52,3 mill. kroner til ordningen.
25.	BFD (FOA) / HOD	Utvide programmet Nurse Family Partnership dersom evalueringen viser gode resultater.	Påbegynt	Nurse Family Partnership ("Familie for første gang") prøves ut i Oslo og Rogaland frem til midten av 2021. Programmet retter seg mot familier i særlige vanskelige livssituasjoner. Familiene får tett oppfølging av spesialopplærte sykepleiere fra graviditet frem til barnet fyller 2 år. Målet med 175 familier rekruttert til programmet er nådd; av disse er 15 familier ferdige med programmet. Programmet følgeevalueres og delrapport 2 av 3 ble levert i november 2018. Sluttrapporten er planlagt ferdigstilt 31.10.2019. Evalueringen vil dokumentere kjennetegn ved

Opptrappingsplan mot vold og overgrep – rapport pr. 1. juni 2019

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				familiene som rekrutteres og deltakernes erfaringer med programmet, tilpasninger av programmet i norsk kontekst og samarbeidet med eksisterende tjenester. Den vil i begrenset grad kunne si noe om programmets effekt. Det er bevilget omlag 17 mill. kroner til prosjektet i 2018 og 2019.
26.	BFD (FOA)	Utrede en lovfesting av familieverntjenestens forebyggende arbeid.	Påbegynt	Bufdir har levert rapporten: <i>Forebygging i familievernet. Samhandling og tilgjengelighet i møte med brukere, og kommunale og regionale tjenester</i> . Regjeringen har i statsråd 15. mai 2018 oppnevnt et utvalg som skal gjennomgå familieverntjenesten. Utvalget avgir sin utredning høsten 2019.
27.	BFD (BVA) - bufdir	Revidere Veileder for utarbeidelse av plan for krisehåndtering. Mistanke om ansattes seksuelle overgrep mot barn.	Ikke påbegynt, men planlagt i 2019	Bufdir har fått i oppdrag å revidere veilederen. Arbeidet påbegynnes i 2019.
28.	BFD	Utvikle digitalt informasjonsmateriell om vold og overgrep til bruk i barnehage og skole.	Ferdig	“Jeg Vet”, læringsressursen for voldsforebygging og livsmestring i barnehage og skole ble lansert 10. april i år (www.jegvet.no). Alle opplæringsopplegg for barnehage t.o.m. videregående er nå tilgjengelig i ressursen. Bufdir har påbegynt arbeidet med å oversette innhold for barnehage – 4. trinn til nordsamisk. I fremtiden vil øvrige opplegg oversettes til nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk. Det er utarbeidet en plan for implementering av “Jeg Vet”. Bufdir vil fortsette arbeidet med å implementere læringsressursen i utdanningssektoren. Arbeidet skal samkjøres med implementering av læringsverktøyet SNAKKE på de områdene dette er hensiktsmessig.
29.	KD	Styrke innsatsen mot mobbing og digitale krenkelser.	Påbegynt	Innsatsen mot mobbing er styrket ytterligere de siste årene. Det nye regelverket om skolemiljø som trådte i kraft 1. august 2017, er blitt brukt aktivt i 2018 og fylkesmennene rapporterer om mange flere forespørsler fra barn, foreldre og skoler om hjelp til å løse mobbesaker. I skoleåret 2017-18 fikk fylkesmannen totalt 1402 meldinger fra elever og foreldre, og i fire av fem saker fikk eleven medhold i at skolen ikke oppfylte loven. KD vil holde seg løpende orientert om kapasiteten hos fylkesmannen til å følge opp alle meldingene. Evalueringen av det nye regelverket om skolemiljø skal være klar i juni 2019. Nettstedene nullmobbing.no og snakkombobbing.no gir god informasjon til dem som opplever mobbing. Fra høsten 2018 er det etablert en nasjonal ordning med mobbeombud i alle fylker for barn i barnehage og elever i grunnskolen. Staten og fylkeskommunene deler på kostnaden. Evaluering av ordningen skal foreligge høsten 2020. Udir har i september 2018 publisert en nasjonal veileder om bruk av beredskapsteam for å løse vanskelige mobbesaker. Et beredskapsteam mot mobbing er et kommunalt tverrfaglig team som skal bistå offentlige og private barnehager og skoler i deres arbeid med komplekse og alvorlige mobbesaker som involverer barn og elever. Teamet skal ikke overta sakene fra barnehagene og skolene. Teamet skal bistå barnehager og skoler i situasjoner der - barn, elever og foreldre opplever at de ikke får den hjelp og støtte de trenger eller har rett til av barnehagen eller skolen sin - barn, elever, foreldre, barnehager og skoler opplever at løsningen på mobbeproblematikken ligger utenfor barnehagens eller skolens myndighet Beredskapsteamets arbeid skal sees i sammenheng med aktivitetsplikten og skal ikke erstatte det forebyggende arbeidet og barnehagens og skolens arbeid med å stoppe mobbing. I statsbudsjettet for 2019 opprettholdes styrkingen fra RNB 2018 på 17 mill. kroner til håndhevingsordningen for mobbesaker i tillegg til at det gjennom budsjettavtalen bevilges 2,5 mill. kroner til Forandringsfabrikken og 2 mill. kroner til Barnevaktens nettvettprogram. Den totale bevilgningen i 2019 til arbeidet for et godt barnehage- og skolemiljø og mot mobbing og trakassering er dermed på om lag 115 mill. krone Vold og utagerende oppførsel i skolen, enten det er rettet mot andre elever, lærere eller andre voksne, er svært alvorlig og må tas tak i. Tall fra 2017 viser at 45 pst. av de spurte lærerne har blitt utsatt for trusler fra elever, og at Elevundersøkelsen viser at 1,2 pst. av elevene opplever fysisk mobbing. KD har derfor i 2018 invitert seks kommuner og fylkeskommuner til å ta en lederrolle i arbeidet med å forebygge og håndtere utagerende oppførsel og vold i skolen. Gruppen skal bidra til at mer kunnskap og erfaringer kan deles med andre kommuner. Følgende kommuner deltar: Drammen, Oslo, Tromsø, Kvam, Trondheim og Østfold fylkeskommune. Lederkommunene er plukket ut på bakgrunn av at de allerede jobber godt med temaet. KD vil i tillegg sette ned en nasjonal referansegruppe med relevante fagfolk som skal være en samtalepartner for lederkommunene.
30.	JD	Gjennomføre dialoggrupper mot vold i asylmottak.	Ferdig	Det er avsatt midler til dette tiltaket i 2018 og 2019. Formålet er å bidra til å redusere vold i og utenfor mottak og retter seg mot vanlige beboere, ikke personer med kjent voldsproblem. ATV som har utviklet konseptet for UDI, står for den faglige opplæringen og veiledningen av gruppeledere i mottak.
31.	JD	Gjennomføre opplæring for beboere i mottak om temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og unge, og seksuell helse.	Ferdig	Asylsøkere i mottak får opplæring i temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og seksuell helse som en del av 50 timer kultur og samfunnsopplæring. Opplæringen gis av kommunene som får refundert utgiftene etter faste satser.
32.	JD	Styrke den barnefaglige kompetansen i mottak.	Ferdig	Det er bevilget midler til dette tiltaket i 2018 og 2019.
33.	ALLE	Sørge for informasjon om nettrelaterte overgrep, samt opprette nettressurs med egne webkurs for foreldre,	Påbegynt	Den digitale læringsressursen “Jeg Vet” (www.jegvet.no) for voldsforebyggende og livsmestringsfremmende opplæring om mobbing, vold og overgrep rettet mot barnehage og skole ble lansert 10. april 2018. Den inneholder bl.a. informasjon om seksuelle overgrep på nett, nettrett og deling av bilder.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		barn og profesjonelle aktører.		<p>Foreldreveiledningsplattformen "Foreldrehverdag.no" som er utviklet av Bufdir omfatter temaside om barn og sosiale medier, og skjermbruk som skal hjelpe foreldre å håndtere utfordringer med barns digitale hverdag.</p> <p>BFD gir et øremerket tilskudd til organisasjonen Barnevakten. Barnevakten tilbyr skreddersydde opplegg for både elever og foreldre om barns digitale hverdag. Barnevakten besøker årlig over 350 skoler og møter om lag 50 000 elever og foreldre i barne- og ungdomsskoler i Norge.</p> <p>Ung.no er det offentlige informasjonskanal for ungdom og inneholder bl.a. informasjon om nettrelatert vold. I 2018 gjennomførte ung.no en ny runde av kampanjekonseptet #Ikkegreit med midler fra Justis- og beredskapsdepartementet. Kampanje rettet omhandlet nettrelaterte overgrep mot ungdom.</p> <p>Fagfornyelsen i grunnopplæringen inneholder det tverrfaglige temaet "Folkehelse og livsmestring" hvor temaer som mediebruk, seksualitet, mellommenneskelige relasjoner og å kunne sette grenser og respektere andres grenser inngår. Fagfornyelsen skal være ferdig i 2020.</p> <p>Nettrelaterte overgrep er omtalt på dinutvei.no, en nettside som driftes av NKVTS. NKVTS' veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner fra 2018 omtaler også nettovergrep/digital vold.</p>
34.	KD	Gjøre barnehagene og skolene bedre i stand til å informere barn og foreldre om nettvett og hvordan å avverge internettrelaterte overgrep.	Påbegynt	<p>Jf. arbeidet med den digitale ressursen jegvet.no. Verktøyet prøves ut i en rekke barnehager i 2018.</p> <p>JD leder arbeidet med en strategi mot nettrelaterte overgrep.</p> <p>Fagfornyelsen i grunnopplæringen skal være ferdig til høsten 2020, og digital dømmekraft skal tydeliggjøres i de nye læreplanene.</p>
35.	BFD (FOA)	Styrke tematikken om internettrelaterte overgrep i foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Regjeringen fremmet en strategi for foreldrestøtte i juni 2018. Tematikken internettrelatert overgrep inngår blant tiltakene.
36.	BFD (FOA)	Utrede hvordan krav til politiattest kan omfatte yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.	Ferdig	BFD har innhentet vurdering fra Bufdir om behovet for politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen. Saken er nå til vurdering i departementet.
37.	BFD (FOA) /ALLE	Utvikle en felles nasjonal kompetansestrategi om vold og overgrep.	Påbegynt	<p>Det skal utarbeides en nasjonal tverrsektoriell kompetansestrategi om vold og overgrep. Bufdir har fått i oppdrag å gjøre en innledende kartlegging i samarbeid med andre relevante sektorer. Kartleggingen skal danne grunnlag for selve strategien. Det er opprettet en arbeidsgruppe hvor Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Utlendingsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Politidirektoratet, Kompetanse Norge og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet deltar, sammen med Bufdir. I tillegg involveres kompetansesentre, kommuner og Fylkesmenn i arbeidet. Det er gjort en anskaffelse overfor Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), som bistår arbeidsgruppen i kartleggingen.</p> <p>Kartleggingen skal omfatte formelle føringer når det gjelder kompetanse om vold, overgrep og tverretattlig samhandling, samt strukturer for opplæring og kompetansehevingstiltak. Videre skal det gjøres en vurdering av hvilken kompetanse som er nødvendig i de ulike sektorenes tjenester (for at de skal kunne forebygge, avdekke og følge opp og etterforske vold og overgrep). Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse inngår i voldsbegrepet som er lagt til grunn i kartleggingen, jf tiltak 22 a) i handlingsplanen «Retten til å bestemme over eget liv.» Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll.</p> <p>Oppdraget forutsetter en omfattende kartlegging og analyse, og vil inkludere anbefalinger til selve strategien. Erfaringer fra lignende arbeider tyder på at god kvalitet i kartleggingen er viktig for å sikre god framdrift og kvalitet i det påfølgende strategiarbeidet. Kartleggingen skal foreligge ved årsskiftet 2019/20.</p>
38.	KD	Fremme forslag om en felles rammeplan for de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene der kunnskap om vold og overgrep er blant temaene som skal inngå.	Ferdig	Kunnskapsdepartementet fastsatte 6. september 2017 forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanning. I forskriften § 2 <i>Felles læringsutbytte</i> står det at kandidatene, etter fullført helse- og sosialfagutdanning skal ha kunnskap om sosiale og helsemessige problemer inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus- og sosioøkonomiske problemer og kunne identifisere og følge opp mennesker med slike utfordringer. Kandidaten skal også kunne sette inn nødvendige tiltak og/eller behandling, eller henvise videre ved behov.
39.	BFD (FOA)	Styrke kompetansen om vold og overgrep i familievernet.	Påbegynt	Bufdir arbeider med å videreutvikle familieverntjenestens tilbud til familier med voldsproblematikk. Det er etablert et spisskompetansemiljø for tjenestens arbeid med vold på Enerhaugen familievernkontor. I tillegg er det etablert ressurskontor for vold i nære relasjoner i alle regioner. Bufdir ferdigstilte i juni i 2017 en plan for fagutvikling på vold i tjenesten, i samarbeid med spisskompetansemiljøet på vold. Denne implementeres i tjenesten nå. Det ble i 2018 gjennomført lokale kartleggingsundersøkelser av voldsarbeid ved alle kontorer. En digital veileder for familievernets arbeid med vold ble ferdigstilt i 2018, og vil implementeres fra og med 2019. Bufdir har også igangsatt forskningsarbeid på familievernets voldsarbeid, som er pågående. Som en del av arbeidet med å utforske og utvikle tjenestens arbeid med unge med aggresjons- og voldsproblematikk, og deres familier, prøves metoden "Funksjonell familierapi" (FFT) ut i tjenesten i perioden 2018 – 2021. Utprøvingen gjennomføres i Bufetat region Sør. Bufdir har også igangsatt forskningsarbeid på familievernets voldsarbeid i 2017. Kontrakt er inngått med Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Familievernet ble i 2017 styrket med 4 mill. kroner til å øke kompetansen på vold. I tillegg er kapasiteten i familieverntjenesten styrket både i 2017, 2018 og 2019 med til sammen nærmere 90 mill. kroner. I 2019 begynner utrulling av en tilpasset versjon av ATVs <i>Enkel og effektiv aggresjonskontroll</i> i flere regioner.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
40.	BFD (BVA)	Styrke kompetansen om vold og overgrep i barnevernet.	Påbegynt	Bufdir startet høsten 2017 opp tilbudet "Tjenestestøtteprogrammet" til de kommunale barneverntjenestene. Traumeperspektivet er bærende i dette programmet som treffer samtlige ansatte i deltagende tjenester. Til grunn for traumeperspektivet ligger Kompetansehevingsprogrammet Handlekraft som gir ansatte god kunnskap om traumer og overgrep. I 2018 deltok 392 ansatte fordelt på 58 tjenester og 74 kommuner. Evalueringresultatene for 2018 i 2018 deltok 392 ansatte fordelt på 58 tjenester og 74 kommuner. Evalueringresultatene for 2018 tyder på en positiv utvikling med hensyn på deltagernes vurderinger av programmet. Allikevel er det stadig behov for forbedring og videre evaluering. I Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning inngår vold og overgrep i kompetansekravene jf. læringsutbytte for kompetanseområdet barnevernsfaglig kompetanse.
41.	JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i politiet og domstolene.	Påbegynt	Som en del av «Etterforskningsløftet» er det igangsatt flere generelle tiltak for å heve kompetansen om politiets etterforskning i initialfasen av straffesakene. Det gjennomføres også årlige konferanser om vold i nære relasjoner. For å styrke kompetansen i politidistriktene vedrørende etterforskning og forebygging av internetrelaterte overgrep mot barn ble det i 2018 gjennomført et fagseminar i regi av Kripos. Gjennom øremerkede midler har Politihøgskolen blitt tildelt midler til å styrke lærerkapasiteten innenfor etter- og videreutdanningen rettet mot vold og seksuelle overgrep. Både introduksjonsprogrammene for dommere og dommerfullmektiger og de årlige dommerseminarene hvor i overkant av 92 % av dommerne deltar, har en generell tilnærming til dommerrollen. Det avholdes ikke kurs o.l. spesifikt rettet mot vold og overgrep. Temaet berøres derimot gjennom filmer som vises og gjennom diskusjoner til mer generelle temaer som f.eks. bevisvurdering, vitnepsykologi, ivaretagelse av særlig sårbare vitner/ofre. I 2018 var seksuelle overgrep på nett, barnevernsaker og samtaler med barn temaer på de regionale dommerseminarene. Det er utviklet en digital veileder for foreldretvister og en for samtaler med barn.
42.	KD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i barnehager og i skoler.	Påbegynt	Regjeringen sørget for at flere profesjonsutdanninger inkluderer emner relatert til vold og overgrep slik at studentene får en grunnleggende kompetanse om dette. Fra høsten 2016 gjelder dette lærerutdanningene, inkludert barnehagelærerutdanningen, og fra høsten 2017 gjelder dette de nye femårige grunnskolelærerutdanningene. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ble i 2016 tildelt midler for å utvikle et opplegg for samvirke mellom ulike utdanninger om temaet vold og overgrep og for å opprette en nettside for å gjøre innhold tilgjengelig. I 2019 blir det bevilget 0,8 mill. kroner til USN for å videreføre satsingen. Undervisningsoppleggene som nå utvikles, skal kunne tas i bruk av andre universiteter og høyskoler. Regjeringen ønsker å spre de gode, tverrprofesjonelle oppleggene til alle utdanningsinstitusjonene slik at studenter innen flere studieretninger og profesjoner får bedre innsikt i hverandres ansvarsområder og kompetanse og slik at studentene får trening i å gjenkjenne og håndtere vold og overgrep mot barn. Temaet vold og overgrep er inkludert i revidert kompetansestrategi for barnehagen, som ble lagt frem høsten 2017. Innføring av skjerpet pedagognorm for barnehagen trådte i kraft 1. august 2018. Normen skal sikre at barnehagen har minst én pedagogisk leder per sju barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. En høyere andel pedagoger vil i seg selv føre til kompetanseheving blant barnehagepersonalet. Tiltaket sees også i sammenheng med tiltak 28 og 45 (utvikling av verktøyene SNAKKE og JEG VET).
43.	KD/JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i asylmottak samt ansatte i kommunene som arbeider med integrering og kvalifisering av flyktninger og innvandrere.	Påbegynt	I regi av IMDi er det igangsatt flere tiltak for å styrke kompetansen om vold og overgrep i skolesammenheng (minoritetsrådgivere) og i kommunene. Blant annet vil dette være tema i opplæringen for programrådgivere som jobber i introduksjonsprogrammet. I 2018 var det ansatt 25 minoritetsrådgivere i åtte fylker som gir råd og veiledning til utsatte elever. I 2018 ble ordningen styrket med 13 nye minoritetsrådgivere. I 2019 ble det bevilget 18 mill. kroner for å videreføre styrkingen og opprette et ambulerende fagteam som skal bedre kompetansen i skoler og gi veiledning til elever som ikke har rådgiver. Regjeringen styrket i RNB 2018 opplysningsarbeidet med 3,5 mill. kroner. IMDi lanserer i 2019 en ny informasjonsportal om negativ sosial kontroll, og relevant informasjonsmaterieell er til oppdatering, herunder oversettelse til flere språk og utvikling av den digitale veiviseren om kjønnslemlestelse. Integreringsstrategien, som ble lansert 29. oktober 2018, omfatter tiltak som også vil bidra til styrket kompetanse blant ansatte i kommunene som arbeider med integrering.
44.	HOD PTA/SHA	Styrke kompetansen om vold og overgrep i helse- og omsorgstjenesten.	Påbegynt	RVTS ene har fått øremerkede midler for å heve kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn. 1 mill. kroner pr. senter. Midlene benyttes noe ulikt i regionene ut fra lokale behov. Sentrene har blant annet jobbet med økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn gjennom langsgående kompetansehevingsprogrammer og støtte til utvikling av kommunale handlingsplaner. Fokus på Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen har stått sentralt i arbeidet. Deler av midlene har også gått til helsedelens bidrag inn i utvikling av det elektroniske opplæringsverktøyet SNAKKE. RVTSene har fått 1 mill. kroner per senter til å arbeide for bedre behandlingstilbud til overgripere. Midlene har i hovedsak blitt nytt til å heve tjenestenes kompetanse i arbeidet med barn og unge med skadelig seksuell atferd. RVTSene har blant annet samarbeidet med Ressursenhet V27 ved Betanien sykehus om spredning av AIM-verktøyene (utredning, risikovurdering og behandling/andre intervensjoner). Det er også blitt utviklet en øvingsmodul knyttet til problematikken i nettverktøyet SNAKKE. NKVTS viderefører tiltak for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a i samarbeid med RVTSene, det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell adferd) / Helse Vest / RHF og Redd Barna. NKVTS lanserte i oktober 2018 Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner, https://voldsveileder.nkvts.no/ Her er "Håndbok for helse- og omsorgspersonell ved mistanke om barnemishandling" nå integrert. Etter lanseringen er det jobbet med promotering og implementering av veilederen. NKVTS publiserte i 2018 også rapporten "Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd", samt flere relevante forskningsartikler som er tilgjengelige på senterets nettsider.
45.	BFD (FOA) /HOD	Utvikle et nasjonalt opplæringsprogram for kommunene i å samtale med barn og unge om vold og overgrep.	Ferdig	Opplæringsverktøyet "SNAKKE" ble lansert i april 2018. SNAKKE er en digital opplæringsplattform som skal gjøre voksne tryggere når de skal ta opp viktige temaer med barn de er bekymret for. Kjerneinnholdet i SNAKKE er et nyutviklet simuleringsspill som skal gi praktisk øving og samtalehjelp til å snakke med barn og unge om vanskelige temaer. Det er i 2018 utarbeidet en plan for implementering av verktøyet i kommunene. Det er igangsatt en pilotering av SNAKKE i barnehager i alle regionene, i regi av RVTSene. RVTS Øst har en koordinerende og samlende funksjon i utviklings- og implementeringsarbeidet. Implementeringen av SNAKKE og av læringsressursen "Jeg Vet" skal samkjøres der dette er hensiktsmessig.
46.	ALLE	Gi bedre informasjon om vold og overgrep til befolkningen generelt og til særskilte grupper.	Påbegynt	BFD/Bufdir har et særskilt ansvar for å bidra til at barn får informasjon om vold og overgrep og er godt kjent med sine rettigheter. I 2017 og 2018 var blant annet følgende tiltak prioritert: utvikling av digital ressurs for opplæring i barnehager og skoler og gjennomføring av en kampanje om vold i nære relasjoner i samarbeid med profiler på Youtube som har mange barn og unge som følgere. Bufdir har også utviklet en plan for offentlig tverrsektoriell informasjonsformidling om vold og overgrep til barn under 13 år. Denne er nå til vurdering i departementet.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
				<p>TryggEst har utviklet en brosjyre om vold og overgrep, med sårbare og /risikoutsatte voksne som målgruppe. Brosjyren skal gi informasjon om hvordan forstå vold og overgrep og hvordan du kan få hjelp.</p> <p>KD: Rammeplanen for barnehagen er blitt tydeligere på det å lære barn om grenser for egen kropp, og Udir skal publisere støttemateriale. Udir arbeider også med fagfornyelsen i grunnopplæringen, der blant annet Folkehelse og livsmestring skal inn som tverrfaglig tema - aktuelle områder innenfor temaet er fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn. Nye læreplaner skal tas i bruk trinnvis fra skolestart i 2020. På Udires hjemmesider kan man lese mer om fagfornyelsen.</p> <p>JD. Dinutvei.no, nettportalen om vold i nære relasjoner og voldtekt, inneholder oppdatert og kvalitetssikret informasjon til utsatte, pårørende, utøvere og hjelpeapparat om vold i nære relasjoner og voldtekt. Oppdraget med å utvikle og drifte nettportalen er gitt NKVTS. Nettportalen har fått navnet «dinutvei.no».</p> <p>HOD. Helsedirektoratet oppdaterer løpende nettsiden "helsedir.no" som retter seg mot helse- og omsorgspersonell og nettsiden "helsenorge.no", som retter seg mot befolkningen.. NKVTS og RVTS-ene benytter internett og sosiale medier for å nå ut til befolkningen og særskilte grupper. På bakgrunn av Redd Barnas rapport "Hjelpelinje for personer med seksuelle følelser for barn" utreder Helsedirektoratet i 2019 hjelpetiltak for de som er redde for å begå overgrep.</p>
47.	ALLE	Utrede videre forskningsbehov, og utarbeide en plan for mer forskning på vold i nære relasjoner generelt, og vold og overgrep mot barn, eldre og sårbare grupper spesielt.	Påbegynt	Bufdir koordinerer arbeidet med tiltaket som skal ferdigstilles første halvdel 2020.
48.	JD	Videreføre forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner utover den nåværende femårsperioden (2014–2019).	Påbegynt	Ny femårig programperiode (2019-2024) starter opp høsten 2019.
49.	HOD SHA	Styrke forskning på vold og overgrep gjennom Forskningsrådets HELSEVEL program.	Påbegynt	I 2017 ble det startet opp tre forskningsprosjekter som møter kunnskapsbehov som er relevante for opptrappingsplanen gjennom HELSEVEL. Det første prosjektet gjelder overgrep mot eldre i sykehjem, der målet med prosjektet er å øke oppmerksomheten på overgrep mot eldre i sykehjem og gjennom kunnskap om omfang og mekanismer bidra til å eliminere misbruk og neglisjering. Det neste prosjektet gjelder helsetjenester for jenter og kvinner utsatt for kjønnslemlestelse. Målet mer prosjektet er å få kunnskap om hvordan helsetjenestene kan tilpasses behovene for fysiske og psykiske helsetjenester blant innvandrerkvinner som har vært gjennom kjønnslemlestelse. Det siste prosjektet om samhandling mellom statlig og kommunalt barnevern har som målsetting å tilpasse, implementere og analysere effektene av et overførings- og forebyggingsprogram for barn som er i overgangen mellom ulike deler av barnevernstjenestene. Programstyret for helseforskningsprogrammene inkl HELSEVEL er nå nedlagt. Alle helseforskningsprogrammene er lagt inn i det nye porteføljestyret HELSE.
50.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i samiske områder.	Påbegynt	I JDs budsjett for 2018 ble det bevilget 500 000 kroner til et forprosjekt for videre forskning om vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Forprosjektet gjennomføres av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). NKVTS var også ansvarlig for rapporten «Om du tør å spørre tør folk å svare» fra 2017. Denne rapporten var bestilt av Sametinget og Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid. Det ble også bevilget 1,1 millioner kroner til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Prosjektet «Mot til handling» gjennomføres av Norske Reindriftssamers Landsforening i samarbeid med Finnmark politidistrikt, SANKS og NKVTS.
				<p>NKVTS, RVTS Nord og RVTS Midt jobber særskilt med kunnskap om vold og overgrep i samiske områder.</p> <p>RVTS Midt har en formell samarbeidsavtale med SANKS om arbeid i den sørsamiske befolkningen. RVTS Nord har hatt et særlig fokus på vold, overgrep, diskriminering og likeverdige tjenester til samisk befolkning i 2018. Senteret har i samarbeid med Vivat Selvmordsforebygging gjennomført en studiereise til Finnmark hvor det ble arrangert møter med utsatte og brukere av relevante tjenester, representanter for tjenestene i ulike kommuner, Sametinget, SANKS, RESAK og Finnmark tingrett. Som et ledd i arbeidet med nasjonale opplæringsprogram og digitale opplæringsressurser arbeider RVTS Nord med å få integrert kunnskapsutvikling om den samiske befolkningen i programmene, eksempelvis SNAKKE, Jeg vet og Tidlig Inn.</p>
51.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i befolkningen med innvandrerbakgrunn.	Påbegynt	<p>NKVTS har fått i oppdrag fra BFD å gjennomføre en omfangsstudie om vold og overgrep mot barn. NKVTS skal i studien sørge for at barn og unge med innvandrerbakgrunn, så langt det er mulig, utgjør en representativ del av undersøkelsen. Studien lanseres i oktober 2019.</p> <p>Voldsforskningsprogrammet ved NKVTS og NOVA får 6 mill. årlig fra KD i perioden 2017-2019 for å for å innlemme forskningsprosjekter om temaene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.</p> <p>Alle RVTSene arbeider med dette og fokuserer på kultursensitivitet i sin undervisning. RVTS Øst som et eksempel har nylig lanser siden "rettentil.no" e-læringsverktøy for de som møter unge som er utsatt for tvangsekteskap, m.m.</p>
52.	JD	Gjennomføre en ny omfangsundersøkelse om vold i nære relasjoner som en del av forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner.	Påbegynt	Planlagt gjennomført av Nasjonalt Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) som del av den nye perioden for forskningsprogrammet (2019-2024)

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
53.	HOD	Vurdere regulering av barns mulighet til å delta i forskning om sensitive temaer.	Ferdig	Forskriftsendring er gjennomført.
54.	JD	Øke kunnskapen om norske barns internettbruk ved å delta i internasjonal datainnsamling om risiko og trygghet for barn på internett (EU-Kids Online undersøkelsen 2017), og sørge for forskning og analyser av tematikken ved hjelp av relevante FoU-miljøer.	Påbegynt	Datainnsamling/EU Kids Online-undersøkelsen 2018 i Norge er gjennomført ved institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo, i samarbeid med IPSOS og finansiert av JD. Undersøkelsen er en gjentakelse og videreutvikling av den internasjonale EU Kids Online undersøkelsen fra 2010. Kartleggingen gir bl.a. informasjon om norske barns digitale ferdigheter, negative erfaringer på internett, seksuelle meldinger, hatytringer, foreldreengasjement mv. NOVA har på oppdrag fra JD gjennomført et prosjekt om nettovergrep mot barn i Norge 2015-2017. Basert på foreliggende forskning, gjennomgang av tips mottatt av Kripas samt kartlegging av politiet og tjenesteleverandørers erfaringer, viser rapporten at kommunikasjon på nett synes å senke terskelen for straffbar aktivitet og at omfanget av nettovergrep er økende. Rapporten kan lastes ned her .
55.	ALLE	Legge til rette for at ny forskningsbasert kunnskap om barns internettbruk benyttes i relevant politikktutvikling.	Påbegynt	Med utgangspunkt i et kartleggingsprosjekt om nasjonalt forskningssamarbeid om barn, unge og nettrisiko, er UiO tildelt midler fra JD for å sikre tverrfaglige analyser og forskning som grunnlag for utvikling av tiltak (2019 -2020). Prosjektet skal gjennomføres med en tydelig knytning til praksisfeltet og bl.a. beskrive norske barns grad og type av risikoutsatthet og skade, erfaringsnivå og håndteringskompetanse mv.
56.	ALLE	Videreføre arbeidet med å bedre statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet.	Påbegynt	Det pågår et kontinuerlig arbeid i flere sektorer for å videreutvikle statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet. Bufdir jobber med å utbedre registrering av voldssaker i familieverntjenesten. Bufdirs statistikker for hhv. krisesentertilbudet og tilbudet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep (SMISO) er videreutviklet. Direktoratet utvikler nettsider med statistikk om vold i nære relasjoner. Det er også gjennomført en undersøkelse for å kartlegge befolkningens kunnskap om og holdninger til vold i nære relasjoner. NOVA-rapport 8/18 Ungdata 2018 bidrar med nye tall på volds- og overgrepfeltet. Rapporten omfatter svar fra om lag 250 000 elever på ungdomsskoler og videregående skoler i perioden 2016–2018. Helsedirektoratet har samarbeidet med SSB og Bufdir om innhenting av statistikk til bl.a. KOSTRA-rapportering om vold og overgrepfeltet. KOSTRA-rapporteringen i skjema 7B gir informasjon om kommunenes krisesentertilbud og arbeid mot vold i nære relasjoner. Helsedirektoratet har gjennom IS-24/8-rapporteringen for 2017 innhentet statistikk bl.a. over hvor mange kommuner som har oversikt over antall personer som henvender seg til helse- og omsorgstjenestene pga. vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep. Det ble også kartlagt hvor mange kommuner som hadde skriftlige rutiner /prosedyrer for tversektoriell samhandling om saker som omhandler vold og overgrep. Arbeidet er planlagt videreført.
57.	BFD (FOA)	Utarbeide faglige anbefalinger om kvalitet og innhold i krisesentertilbudet, inkludert tilbudet til barn.	Ferdig	Bufdir lanserte en fagveileder for kommunens krisesentertilbud 11. juni 2018. Arbeidet har involvert brukere og ansatte ved krisesentrene, representanter fra kommuner, fylkesmenn, relevante direktorater, sentrale organisasjoner og forskere på feltet. Veilederen videreutvikles med fagstoff og oppdateres etter innspill fra kommuner og krisesentre, i tillegg deltar fem krisesentre (som ikke tidligere har deltatt i arbeidet) i et eget utprøvningsprosjekt som har til formål å kvalitetssikre innholdet. Veilederen implementeres på ulike måter. Den er presentert på nasjonale og regionale kompetansehevingstiltak. Det er lagt inn i RVTS'enes og fylkesmennenes mandat for 2018 og 2019 å gjøre veilederen kjent for kommuner og krisesentre.
58.	BFD (FOA)	Videreutvikle krisesentertilbudet for utsatte grupper.	Påbegynt	Det er bevilget om lag 3 mill. kroner årlig i planperioden til utviklingsprosjekter for å styrke krisesentertilbudet til særlige utsatte grupper (hovedfokus rus, psykiatri og funksjonsnedsettelse). 7 kommuner deltar i prosjektet, og Bufdir arbeider med å ta initiativ til å rekruttere flere kommuner i 2019. Det arbeides også med initiativ for å styrke krise- og incestsentertilbudet til den samiske befolkningen i Finnmark. I Bufdirs faglige veileder for kommunenes krisesentertilbud er det beskrevet hvordan kommuner og krisesentre kan tilrettelegge tilbudet til særlige utsatte grupper. Denne tematikken vil oppdateres med erfaringer og resultater fra utviklingsprosjektene for å tilgjengeliggjøre viktig informasjon til alle landets krisesentre.
59.	HOD	Vurdere hvordan samarbeidet mellom helse- og omsorgstjenesten og krisesentrene fungerer og kan bedres.	Ikke påbegynt, men planlagt i 2019	Arbeidet skal ses i sammenheng med den igangsatte evalueringen av krisesentrene. Det er planlagt et møte på embetsnivå mellom BFD og HOD over sommeren som skal legge opp løp for saken.
60.	BFD (FOA)	Evaluer sentrene mot incest og seksuelle overgrep.	Ferdig	NOVA gjennomførte i 2016 og 2017 en evaluering av arbeidet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep. Rapporten ble lansert 29. november 2017. En hovedkonklusjon i evalueringen er at sentrene bør bestå som egne tiltak og som et supplement til de ordinære offentlige hjelpetiltakene, at det er store forskjeller i sentrenes dimensjonering, fra et par årsverk ved de minste sentrene til godt over ti ved de største. På oppdrag fra Bufdir skal NOVA skrive en forskningsartikkel, som oppfølging av evalueringen, med tematikken "nye idealbrukere" på sentrene. Artikkelen er forventet ferdig i løpet av våren 2019.
61.	BFD (FOA)	Fortsette å støtte Stine Sofie Senteret.	Ferdig	Tilskuddet til Stine Sofie senteret er i 2019 på om lag 31 mill. kroner. (Dette inkluderer en styrking på 14 mill. kroner i 2017).
62.	HOD PTA/SHA	Utarbeide et kunnskapsgrunnlag for behandling, og utrede forløp	Påbegynt	NKVTS gjennomfører et utredningsprosjektet som består av 3 deler: 1) Sammenstille og publisere kunnskapsgrunnlag for behandlingstilbud til voldsutsatte og voldsutøvere, v/ FHI. Rapport og elektronisk kart over eksisterende studier ble publisert i mai 2019.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		for voldsutsatte og for voldsutøvere.		2) Utrede oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere, herunder utredning av en voldsinformert tiltakskjede i kommunen (Stepped-Care TF-CBT). Tilbudet dekker et «hull» i forløp for utsatte som ikke trenger spesialistbehandling. Målet med delprosjektet er at kommunene skal få kompetanse til å tilby hjelp til flere utsatte barn, gi hjelp på et tidlig tidspunkt, og at samarbeidet mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten skal bli bedre. Utpøring i 10 kommuner med ca 70-75 barn og deres omsorgspersoner. Delprosjektet er forsinket grunnet nytt GDPR-regelverk og omfattende arbeid med nødvendig REK-godkjenning til datainnsamling uten samtykke fra begge omsorgsgivere. Alt øvrig forarbeid er gjort og både kommunene, terapeutene som skal delta og NKVTS er klar til å gjennomføre prosjektet når formalitetene er på plass. 3) Elektronisk veileder for helse- og omsorgspersonells arbeid med vold i nære relasjoner, inkludert skisserte oppfølgings- og samhandlingsforløp ble publisert i oktober 2018 på NKVTS sine nettsider og er tredelt: helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold mot barn, vold mot voksne og med voldsutøvere.
63.	HOD	Innføre kompetansekrav i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, ved blant annet krav til at kommunen må ha psykolog, lege, jordmor, helsesøster og fysioterapeut knyttet til seg.	Ferdig	Innføring av kompetansekravet er vedtatt. Kravet til at kommunen skal ha psykolog trer i kraft fra 2020.
64.	HOD PTA/ STT+SHØ	Styrke de kommunale tjenestetilbudene gjennom økt psykologkompetanse og helsestasjonsvirksomhet.	Påbegynt	Tilskuddsordning for rekruttering av psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene var i 2018 på 155 mill. kroner . I 2019 bevilges det 205 mill. kroner til tilskuddsordningen. Det betyr at alle kommunene får mulighet til å søke om tilskudd til rekruttering av psykolog før lovkravet om psykologkompetanse trer i kraft fra 1.1.2020. Hittil i 2019 er det gitt tilskudd til totalt 590 psykologstillinger i 369 kommuner og bydeler. Dette er en økning på 411 stillinger siden 2013. Mange kommuner har jobbet målrettet og systematisk med å rekruttere psykolog og ansatte i samarbeidende tjenester er i stor grad fornøyd med den kompetansen psykologene tar med seg inn i kommunene. Måloppnåelsen for ordningen vurderes som høy ut fra den sterke økningen de siste årene. Samtidig er det fortsatt en stor andel kommuner som ikke har rekruttert psykolog. Det er en vedvarende tendens at mindre kommuner ikke får rekruttert eller ikke søker om tilskudd. I rapporteringen for 2018 vurderer 82 prosent av kommunene stor grad/svært stor grad av måloppnåelse for tilskuddet. Psykologkompetansen benyttes fortsatt i størst grad inn mot psykisk helse og dernest i arbeid med vold, overgrep og traumer. Psykologene benyttes i et bredt spenn fra samfunns- og systemrettarbeid, helsefremmende og forebyggende arbeid, behandling og oppfølging, herunder utredning og diagnostisering. Lovplikten om psykologkompetanse i kommunal helse- og omsorgstjeneste trer i kraft i 2020 (jfr. tiltak 63). Tilskuddsordningen avsluttes da og midlene går inn i kommunerammen. Styrket satsning på helsestasjon og skolehelsetjenesten – se omtale under tiltak 22.
65.	HOD PTA/SHA	Legge til rette for et mer teambasert helsetjenestetilbud.	Påbegynt	Det arbeides med etablering av flere ulike type team i kommunene, som primærhelseteam, ulike typer oppfølgingsteam, konsultasjonsteam, psykososialt kriseteam, ACT/ FACT- team med flere. En faglig anbefaling er å ta i bruk kunnskapsbaserte metoder for mer tverrfaglig, teambasert arbeid og inkludere en mer proaktiv arbeidsform. Helsedirektoratet anbefaler dette som en hensiktsmessig organisering for å sørge for forsvarlige tjenester. Se også tiltak 62. hvor NKVTS utreder oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere som er en teambasert modell for oppfølging. Konsultasjonsteam er en viktig modell i arbeidet for å forebygge og avdekke vold, men det er også behov for at det etableres kompetanse og tverrfaglig teamarbeid relatert til volds- og traumeoppfølging over tid hvor kommunens helsepersonell er med.
66.	HOD PTA/STT	Vurdere effekten av integrert rus- og voldsbehandling, samt brukernes synspunkter på arbeid med volds- og traumeerfaringer i rusbehandling.	Påbegynt	KoRus og RVTS har i oppdrag å utvikle og implementere kunnskapsmoduler på området rus og vold, herunder foreta en kunnskapsoppsummering. Det er etablert et samarbeidsprosjekt mellom alle de 12 kompetansesentrene innenfor KoRus og RVTS, samt andre relevante samarbeidspartnere i landet. Prosjektet ledes ved KORUS Midt og RVTS Midt. Det er bevilget 3 mill. kroner til formålet. Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusbruk og psykisk lidelse (NK-ROP) har med bakgrunn i prosjektet utarbeidet en kunnskapsammenstilling om rus, vold og integrert behandling i samarbeid med Nasjonal kompetansetjeneste for tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengige (NK-TSB) og Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF), og det arbeides med en spørreundersøkelse for å få et bilde av dagens praksis og avdekke kunnskapsbehov på området rus og vold. Arbeidet med alle moduler er ennå ikke påbegynt.. Prosjektet har egen nettside .
67.	HOD SHA/PTA	Styrke behandlingstilbudet for mennesker med rus- og/eller psykiske helseutfordringer. Dette inkluderer også mennesker med traumeerfaringer.	Påbegynt	Å styrke behandlingstilbudet til mennesker med rus- og /eller psykiske helseutfordringer, som inkluderer personer med traumeerfaringer innebærer særskilte tiltak men også å styrke det ordinære tilbudet og sørge for utbredelse av kunnskapsbaserte tjenestemodeller i hele landet. Det gjelder både de som har milde og moderate problemer og de med langvarig og alvorlige problemer, som Rask psykisk helsehjelp (RPH) og tverrfaglige aktivt oppsøkende behandlingsteam ACT og FACT-team. Helsedirektoratet forvalter tilskuddsordninger for å fremme en større utbredelse av begge modellene i landet. Både Rask psykisk helsehjelp og ACT-modellen er evaluert med gode resultater, FACT-modellen er under evaluering. Det ytes nå tilskudd til etablering av slike tilbud. NKVTS gjennomfører et pilotprosjekt på oppdrag fra Hdir, Implementering av kunnskapsbasert behandling av PTSD hos voksne i klinikk. Det ble foretatt en kartlegging av behandlingstilbudet innen spesialisthelsetjenesten i helseforetakene. Opptrappingsplanen for rusfeltet er i hovedsak innrettet mot å styrke de kommunale tjenestene til mennesker med rusproblemer. Behandlingstilbudet i spesialisthelsetjenesten for mennesker med psykisk helse- og/eller rusproblematikk skal prioriteres høyere enn somatikk.
68.	HOD SHA/PTA	Utvikle verktøy for kartlegging av voldsrisiko.	Påbegynt	«Utredning av risiko for vold – bruk av strukturerte kliniske verktøy» IS-2661. Revisjonen ble fullført mars 2018 og de faglige rådene ble lansert i mai 2018 på Helsedirektoratets hjemmesider. Faglige råd ved voldsrisiko beskriver hvordan helsepersonell i spesialisthelsetjenesten kan gjøre pålitelige risikoutredninger og hvilke strukturerte verktøy som anbefales for å identifisere risiko og for å forebygge mulige voldshandlinger. Det er identifisert nye mulige tiltak for kartlegging av voldsrisiko i kommunale helse- og omsorgstjenester ved et to dagers kurs.
69.	HOD SHA	Sikre at volds- og overgrepserfaringer inngår i arbeidet med Pakkeforløp psykisk helse og rus, ved	Påbegynt	Stortingets vedtak er fulgt opp ved at det i tilknytning til utarbeidelse av pakkeforløp for psykisk helse og rus ble nedsatt en egen ressursgruppe som har gitt innspill og faglige anbefalinger når det gjelder vold, overgrep og andre traumatiske erfaringer. Ressursgruppen har bestått av 30 representanter fra brukerorganisasjoner og relevante kompetansemiljøer på feltet. De har gitt innspill og faglig råd som omhandler både kartlegging/avdekking, utredning og tiltak/behandling om omhandler både de som har vært utsatt for vold eller overgrep og /eller de som utøver vold, både barn, unge og voksne. Seks pakkeforløp for psykisk helse og rus er nå tilgjengelig for tjenestene. Pasienter kan henvises til de generelle pakkeforløpene for psykisk helse

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		utredning, tiltak og behandling.		og rus fra 1. januar 2019, og til de tilstandsspesifikke pakkeforløpene fra 15. februar 2019. Det er lagt inn anbefalinger om hva som bør kartlegges og utredes i alle Pakkeforløpene som er utarbeidet, samt lagt inn lenker til faglige anbefalinger for tiltak. NKVTS har på oppdrag fra Hdir etablert en egen nettside hvor de har publisert anbefalte verktøy for kartlegging og utredning, og som det er lenket til i forløpene.
70.	BFD (BVA)/ HOD (SHA)	Sørge for at barn og unge ved barnevernsinstitusjoner som sliter med traumer, blir oppdaget og får nødvendig helsehjelp.	Påbegynt	Bufdir og Hdir har i flere år samarbeidet om tiltak som skal bidra at barn i barnevernet får nødvendig psykisk helsehjelp, herunder nødvendig helsehjelp for traumer. Tiltaksutviklingen skjer i tett samarbeid med brukerrepresentanter og tjenestene. Det er utarbeidet retningslinjer for helseansvarlig i barneverninstitusjon og retningslinjer for barnevernansvarlig i BUP. En viktig oppgave for helseansvarlig og barnevernansvarlig er å bidra til at barn og unge i barneverninstitusjon får nødvendig helsehjelp. Som ledd i implementeringsarbeidet av retningslinjene er det utarbeidet et e-læringsprogram for helseansvarlig i barneverninstitusjon. Det er også utarbeidet et e-læringsprogram om psykisk helse for alle ansatte i barneverninstitusjoner. Formålet med e-læringsprogrammet er å øke kompetansen om barn og unges psykiske helse og om hva som kreves for å bistå slik at barnet får nødvendig helsehjelp. Implementeringen av e-læringsprogrammene ble påbegynt i 2018 og fortsetter i 2019. Direktoratene har utarbeidet rundskrivet <i>Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste</i> . I rundskrivet omtales blant annet tjenestenes ansvar og oppgaver, regler om samarbeid, samarbeidsavtaler, informasjonsutveksling, opplysningsplikt til barneverntjenesten, rett til nødvendig helsehjelp og samtykkeregler. Rundskrivet revideres, og vil i løpet av 2019 blant annet også inneholde føringer for innhold i samarbeidsavtaler mellom barnevern- og helsetjenestene. I samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet opprettes det nå nye kombinerte behandlings- og omsorgsinstitusjoner for barn og unge som har et samtidig behov for barnevern- og helsetjenester i region sør og nord. For å knytte de to tjenestene bedre sammen har vi også innført en funksjon som barnevernansvarlig i barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP) og en tilsvarende funksjon som helseansvarlig i barnevernsinstitusjoner. Bedre samarbeid og samordning er avgjørende for å gi de barna og ungdommene som trenger det et best mulig tilbud. Helsepersonellet som skal yte helsehjelp til barn i det nye institusjonstilbudet, skal være ansatt i helsetjenesten, men ha sitt arbeidssted i institusjonen. I tillegg til det nye institusjonstilbudet er det under utarbeidelse flere modeller for ambulant psykisk helsehjelp til barn i barneverninstitusjoner. Det er videre under utvikling å tilrettelegge for at helsetjenesten skal bruke digitale verktøy (lyd og bilde) for oppfølging og behandling av barn i barneverninstitusjon med psykiske vansker og lidelser.
71.	HOD SHA	Bedre behandlingstilbudet til unge overgripere og videreføre arbeidet med å spre gode behandlingsmetoder.	Påbegynt	Helse Vest RHF har fått i oppdrag å lede arbeidet med å styrke kompetansen og etablere behandlingstilbud i alle helseregioner for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA) uavhengig av hvor i landet de bor. Helse Vest RHF skal samarbeide med de øvrige RHFene om oppdraget. Oppdraget må ses i sammenheng med oppdrag til de regionale helseforetakene for 2017 om å opprette et nasjonalt klinisk nettverk for å bygge opp kunnskapsbasert utrednings- og behandlingskompetanse i spesialisthelsetjenesten for barn og unge som har utøvet problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA). Nettverket er etablert og ledes av Betanien sykehus på vegne av Helse Vest RHF. NKVTS viderefører arbeid i 2019 med tiltak for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a. i samarbeid med RVTSene, det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell adferd) / Helse Vest / RHF og Redd Barna. Se også omtale under tiltak 44.
72.	HOD SHA	Vurdere å etablere et nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle atferdsproblemer.	Ferdig	Nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle adferdsforstyrrelser er etablert. Se tiltak 71.
73.	HOD SHA	Videreføre arbeidet med å utvikle behandlingstilbud for personer som er dømt for å ha utført seksuelle overgrep.	Påbegynt	BASIS-prosjektet i Helse Sør-Øst har utviklet et behandlingstilbud til seksuallovbruddsdømte, inklusiv pedofile, med identifisert forhøyet risiko for tilbakefall. Hovedaktivitet er drift og utprøving av valgte behandlingsmodell. Tverretattlig samarbeid er en forutsetning og grunnlaget for et administrativt og kostnadseffektivt behandlingsprosjekt. Prosjektet har levert sluttrapport. Helseledelse har vurdert rapporten og oversendt den til HOD. Prosjektet avsluttes i juni 2019. Det er bevilget 19 mill. kroner i 2019 (halvårsvirkning) til utbygging av et landsdekkende behandlingstilbud.
74.	BFD (FOA)	Styrke familievernets tilbud til familier der det forekommer vold og familievernets samarbeid med ATV.	Påbegynt	Familievernets behandlingsskapitet og kompetanse er styrket både i 2017 og 2018 og blir ytterligere styrket i 2019, gjennom regional opplæring og materiell som er tilpasset familievernet. Styrkingen er på til sammen over 90 mill. kroner i planperioden. Det er etablert et samarbeid mellom ATV og Bufdir, og mellom familievernets spisskompetansemiljø på vold i nære relasjoner og ATV. Alle familievernkontor som er lokalisert i nærheten av et ATV-kontor har nå et formalisert samarbeid. Metoden Enkel og effektiv aggresjonskontroll skal tilpasses og spres i tjenesten i 2019. Ifm videreutviklingen av familievernets tilbud til familier med voldsproblematikk er det igangsatt en utprøving av funksjonell familierapi (FFT) i tjenesten, i samarbeid med ATV. Alternativ til vold er styrket med 10 mill. kroner både i 2017 og 2018. I 2019 styrkes ATV med ytterligere 6 mill. kroner. Styrkingen i planperioden har gått til utvidet mandat og til etablering av to nye kontorer. I 2019 skal etableringen av et tilbud i Finnmark prioriteres.
75.	KD/ALLE	Bidra til at flere kommunale tjenester og statlige etater etablerer bestillingssystemer og rutiner som kan øke bruk av kvalifisert tolk i tjenesteytingen.	Påbegynt	IMDi arbeider med et nytt nasjonalt tolkeregister. IMDi forvalter bevilgningen for statsautorisasjonsordningen for tolker, som skal bidra til flere kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Testing, utdanning og autorisering av tolker er samlet ved OsloMet. KD arbeider med en ny lov om tolk i offentlig sektor. Helseledelse veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenestene skal bidra til gode rutiner for vurdering av tolkebehov og bestilling av kvalifisert tolk. Veilederen er lett tilgjengelig på Helseledelse nettsider og den foreligger også i en kortversjon. Veilederen omtales og henvises til i aktuelle retningslinjer etc. Det er etablert e-læringskurs om bruk av tolk i helsetjenestene som har bidratt til kompetanseheving for helsepersonell.
76.	JD	Opprette offeromsorgskontor i	Ferdig	Samtlige kontorer er etablert som «Støttesentre for kriminalitetsutsatte» - ett i hvert politidistrikt. Ferdigstilt i 2017. Støttesentrene skal evalueres i 2019/2020.

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		tilknytning til politiet i landets 12 politidistrikt.		
77.	JD	Sørge for at det etableres egne fagmiljøer for kriminalitetsbekjempelse innen vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle politidistrikter.	Ferdig	Gjennomføres av POD som en del av nærpoltireformen
78.	JD	Evaluere prøveprosjektet SARA for barn med tanke på å spre verktøyet til alle politidistrikter.	Ferdig	Prosjektet har levert gode resultater i prøveperioden. Sluttrapport fra prosjektet ble oversendt departementet i juli 2018. Justis- og beredskapsdepartementet følger nå opp rapporten.
79.	JD	Evaluere besøksforbudet, herunder hvordan politiet følger opp brudd på besøksforbud.	Ferdig	Evalueringen er gjennomført av NOVA og rapport ble lagt fram i januar 2019. Rapporten kan lastes ned her: https://fagarkivet-hioa.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12199/1284/NOVA-Rapport-1-2019-Besoksforbud.pdf?sequence=1&isAllowed=y
80.	JD	Etablere retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm.	Påbegynt	Politidirektoratet har gitt Kripis i oppdrag å lede en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm inkludert samarbeid med øvrige tjenester. Arbeidet er noe forsinket i henhold til oppsatt plan.
81.	JD	Etablere retningslinjer for politiets bruk av kode 6 (strengt fortrolig adresse), inkludert samarbeid med øvrige tjenester.	Ferdig	Retningslinjene er ferdigstilt.
82.	JD	Nedsette en gruppe/kommisjon som skal gjennomgå et utvalg av partnerdrapssaker.	Påbegynt	Utvalget ble satt ned i oktober 2018 og skal levere sin utredning innen utgangen av september 2019, med mulighet til forlengelse til mars 2020.
83.	JD	Styrke kapasitet og kompetanse ved Statens barnehus og ved etterforskning av vold og overgrepssaker mot barn.	Ferdig	I 2017 - Bevilgningen til Statens barnehus ble styrket med 50 millioner kroner. I tillegg ble det bevilget 50 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn i 2017. I 2018 – Statens barnehus ble styrket med 10 millioner kroner. Det ble i tillegg bevilget 40 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn. I 2019 er Statens barnehus styrket med 10 millioner kroner. Det er i tillegg bevilget 40 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn.
84.	JD	Utarbeide nasjonale retningslinjer for Statens barnehus.	Ferdig	Retningslinjene ble ferdigstilt i 2017 og skal revideres.
85.	HOD SHA	Utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/ tannhelseundersøkelser ved Statens barnehus.	Ferdig	Faglige råd for medisinske undersøkelser i Statens barnehus er utarbeidet og publisert på Helsedirektoratets nettside . Der anbefales det også i kap. 9 at helsepersonell fra helseforetaket bør sikre at barnet får videre nødvendig helsemessig oppfølging. Del 1 av Nasjonal faglig retningslinje "Tannhelsetjenester til barn og unge" fra oktober 2018 omfatter også fylkeskommunens ansvar for tannhelseundersøkelser ved Statens Barnehus. Retningslinjene beskriver også fylkeskommunenes ansvar for å sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus, i henhold til en kunnskapsbasert fagprosedyre. Kapitlet "Opplysningsplikten ved barnemishandling, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt" har anbefalingen/lovkravet "Fylkeskommunene skal sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus". Det anbefales å benytte den kunnskapsbaserte fagprosedyren "Tannlegeundersøkelser av barn utsatt for vold og seksuelle overgrep" ved gjennomføring av tann- og munnundersøkelsene. Prosedyren er utarbeidet ved Sørlandet sykehus og Statens Barnehus Kristiansand, og publisert på helsebiblioteket.no https://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/tannlegeundersokelser-av-barn-utsatt-for-vold-og-seksuelle-overgrep
86.	HOD SHA	Gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser	Ferdig	Betalingsordningen for medisinske undersøkelser i Statens barnehus ble endret fra 1.9.2017. Betalingspraksis vil inngå i samarbeidsavtalen mellom barnehus og helseforetak. Ordinære kostnader knyttet til medisinske undersøkelser finansieres av de regionale helseforetakene. Rettsmedisinske erklæringer honoreres med gjeldende timehonorar og faktureres ansvarlig politidistrikt av det lokale HF som yter tjenesten. Mal for samarbeidsavtale mellom RHF og Politidistrikt og informasjon om betalingspraksis er ferdig utarbeidet og sendt RHF-ene.

Opptappingsplan mot vold og overgrep – rapport pr. 1. juni 2019

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
		ved barnehusene for å sikre likhet mellom barnehusene.		
87.	JD	Utrede om avhør av barn og unge under 16 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, skal gjennomføres ved Statens barnehus.	Påbegynt	Det er foretatt en kostnadsberegning av tiltaket i 2017. Antatt årlig merkostnad for å inkludere denne gruppen i barnehusene er ca. 21,5 millioner. Justis- og beredskapsdepartementet vurderer hvordan dette kan følges opp videre.
88.	BFD	Utrede en lovendring med sikte på endring av foreldreretten og samværsretten til barn der far/stefar eller mor/stemor har blitt dømt for alvorlige overgrep mot egne barn/stebarn	Ferdig	I Prop. 167 L (2016-2017) Endringer i barnelova og straffeloven mv. (bedre rettsvern for barn mot vold og overgrep) er det uttalt: "Departementet følger ikke opp forslaget om en ny bestemmelse i barneloven om tap av foreldreansvar mv. der en forelder er dømt for alvorlig vold eller overgrep mot egne barn. Høringsinstansene som uttalte seg mener imidlertid at det kan være behov for økt beskyttelse av barn mot vold og overgrep. Justis- og beredskapsdepartementet, i samarbeid med Barne- og familiedepartementet, utreder derfor i stedet et forslag om lovendringer for å medta tap av foreldreansvar mv. som sivil krav i straffesak." I Prop. 167 L (2016-2017) ble det forøvrig fremmet en rekke forslag med formål om å bedre barns rettsvern mot vold og overgrep. Blant annet ble det foreslått at domstolen gis en plikt til å vurdere om den dømte, i volds- og overgrepssaker, skal ilegges kontaktforbud overfor barn.